

Propozycja wzorcowego planu kont funduszy emerytalnych

Elżbieta Izabela Szczepankiewicz*

Streszczenie: *Cel* – celem artykułu jest prezentacja polityki rachunkowości funduszy emerytalnych, w tym zasad: prowadzenia ksiąg rachunkowych, konstruowania planu kont oraz sprawozdawczości funduszy. *Metodologia badań* – w opracowaniu wykorzystano następujące metody badawcze: studia obowiązujących regulacji, analizę krytyczną dokumentacji wewnętrznej w badanych funduszach oraz wnioskowanie. *Wynik* – w artykule opisano specyfikę systemu rachunkowości funduszy emerytalnych. Omówiono zasady konstruowania, strukturę i zakres zakładowego planu kont funduszy emerytalnych jako podstawowego narzędzia realizacji polityki rachunkowości funduszu. *Oryginalność/Wartość* – na podstawie przeprowadzonej analizy dostępnej literatury i przepisów prawnych oraz materiałów źródłowych zaproponowano wzorcowy wykaz kont dla funduszy emerytalnych.

Słowa kluczowe: fundusze emerytalne, rachunkowość funduszy emerytalnych, zakładowy plan kont, OFE, PFE, DFE, SFIO, IKE, IKZE

Wprowadzenie

Na polskim rynku emerytalnym pod koniec lat dziewięćdziesiątych pojawiły się otwarte fundusze emerytalne (OFE), które gromadzą środki pieniężne ze składek emerytalnych członków na poczet wypłaty przyszłych emerytur w ramach II filara obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnych. Obecnie, oprócz OFE, na rynku emerytalnym funkcjonują również inne formy nieobowiązkowego zabezpieczenia emerytalnego w ramach III filara, są to:

- a) dobrowolne fundusze emerytalne (DFE) dla osób fizycznych indywidualnie odkładających środki na poczet przyszłej emerytury;
- b) pracownicze fundusze emerytalne (PFE) dla pracowników jednostek, które to jednostki przystąpiły do realizacji programu emerytalnego;
- c) pakiety emerytalne tworzone w ramach specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych (SFIO) dla osób fizycznych;
- d) indywidualne konta emerytalne (IKE) i indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego (IKZE) dla osób fizycznych.

OFE i DFE są zarządzane przez powszechne towarzystwa emerytalne (PTE), natomiast SFIO i PFE są zarządzane przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych (TFI). Ponadto PFE prowadzą pracownicze towarzystwa emerytalne (PTE) oraz towarzystwa ubezpieczeń na Życie. IKE i IKZE prowadzą banki, a także podmioty prowadzące działalność maklerską,

* dr Elżbieta I. Szczepankiewicz, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Katedra Rachunkowości, e-mail: elzbieta.szczepankiewicz@ue.poznan.pl.

PTE, TFI oraz zakłady ubezpieczeń. Nad wszystkimi obowiązkowymi i dobrowolnymi funduszami emerytalnymi, SFIO, IKE i IKZE nadzór sprawuje Komisja Nadzoru Finansowego (KNF). Wszystkie fundusze emerytalne i SFIO mają osobowość prawną. Razem z PTE, TFI, bankami, zakładami ubezpieczeń i podmiotami maklerskimi w myśl przepisów ustawy o biegłych rewidentach (Ustawa z dnia 7 maja 2009...: art. 2, ust. 4b, d, f, g i h), ze względu na charakter i skalę działalności, zaliczane są one do jednostek zainteresowania publicznego. Dla uproszczenia w dalszych częściach opracowania przyjęto, że OFE, DFE, PFE i emerytalne SFIO będą nazywane funduszami emerytalnymi (FE).

Przeprowadzone przez autorkę badania¹ potwierdziły, że ze względu na specyfikę działania FE ich zakładowe plany kont znacznie odbiegają od planów kont innych instytucji finansowych oraz wzorcowego planu kont dla pozostałych jednostek. Pomimo, że większość FE, działa w Polsce już ponad 15 lat, to nadal nie opracowano dla nich wzorcowego planu kont. W związku z tym w praktyce towarzystwa zarządzające FE same muszą rozwiązywać ten problem. Ze względu na skalę działalności, ważną funkcję społeczną w społeczeństwie (gromadzenie środków na przyszłe emerytury), zdaniem autorki, Ministerstwo Finansów powinno ogłosić wzorcowy plan kont dla FE, podobnie jak uczyniło to dla banków.

Celem niniejszego artykułu jest omówienie istotnych zagadnień dotyczących problemów konstruowania zakładowego planu kont FE zgodnego z polityką rachunkowości, zasadami prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz specyficzną sprawozdawczością FE. Na podstawie przeprowadzonej analizy literatury, przepisów prawnych oraz materiałów źródłowych z wybranych towarzystw zaproponowano wzorcowy wykaz kont dla FE.

1. Ogólne zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych i polityka rachunkowości funduszy emerytalnych

Podstawy działania OFE, PFE i DFE na polskim rynku emerytalnym wyznaczają przepisy wielokrotnie nowelizowanej ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997...) oraz wydanych do niej kilkanaście aktów wykonawczych. Najważniejsze dla OFE i PFE to: rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia rejestru członków funduszu emerytalnego (Rozporządzenie z dnia 20 marca 2009...) oraz rozporządzenie w sprawie określenia maksymalnej części aktywów otwartego funduszu emerytalnego, jaka może zostać ulokowana w poszczególnych kategoriach lokat, oraz dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne (Rozporządzenie z dnia 18 stycznia 2006...). Podstawę działania emerytalnych SFIO wyznaczają przepisy znowelizowanej w 2014 roku ustawy o funduszach inwestycyjnych (Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997...) i również kilkanaście aktów wykonawczych do tej ustawy. Zasady prowadzenia IKE i IKZE są również regulowane właściwą ustawą (Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004...).

Działalność każdego FE regulują również postanowienia zawarte w jego statucie. Statut uchwała walne zgromadzenie akcjonariuszy towarzystwa, które zarządza FE. Następnie statut FE zatwierdza KNF. Statut FE określa szczegółowe postanowienia dotyczące wyboru konkretnych strategii w zakresie lokowania środków członków FE w ramach obowiązujących przepisów prawa. W statucie FE określa się również cel inwestycyjny, zgodnie z którym

¹ Artykuł powstał w ramach realizacji projektu z badań statutowych UE nr 51102-142 w 2015 r. „Wpływ światowych regulacji na zmiany w rachunkowości i audycie w jednostkach zainteresowania publicznego”.

towarzystwo tak powinno zarządzać funduszem, aby osiągał on maksymalny wzrost wartości jednostki rozrachunkowej/uczestnictwa w długim okresie, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa działalności FE (Szczepankiewicz 2012a, 2012b).

Prowadzenie rachunkowości FE, w tym sporządzanie sprawozdań finansowych, jest regulowane przez przepisy ustawy o rachunkowości (Ustawa z dnia 29 września 1994...). Rachunkowość OFE i PFE reguluje również rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy emerytalnych (Rozporządzenie z dnia 24 grudnia 2007...; Rozporządzenie z dnia 21 sierpnia 2014...) oraz rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad wyceny aktywów i zobowiązań funduszy emerytalnych (Rozporządzenie z dnia 18 stycznia 2006...; Rozporządzenie z dnia 9 marca 2004...). Natomiast rachunkowość SFIO reguluje rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych (Rozporządzenie z dnia 24 grudnia 2007...).

Przepisy ustawy o rachunkowości wyznaczają ogólne zasady stosowane przy prowadzeniu rachunkowości FE. Są to zasady uniwersalne stosowane również w towarzystwach nimi zarządzających, innych instytucjach finansowych i pozostałych jednostkach gospodarczych, takie jak: ciągłości stosowania polityki rachunkowości, memoriału, ostrożności, indywidualnej wyceny, porównywalności informacji, istotności, periodyzacji i współmierności. Szczegółowe zasady w zakresie ewidencji, wyceny poszczególnych składników bilansu oraz ustalania wartości kosztów i przychodów oraz wyniku działalności FE wyznaczają natomiast przepisy rozporządzeń w sprawie szczególnych zasad rachunkowości tych poszczególnych funduszy. Załączniki do tych rozporządzeń zawierają również wzory poszczególnych elementów sprawozdania finansowego funduszy.

System rachunkowości FE tworzą zarówno elementy, o których mowa w ustawie o rachunkowości, jak i zdefiniowane w rozporządzeniach o szczególnych zasadach rachunkowości. Zasadnicze elementy systemu rachunkowości FE są takie same, jak w innych jednostkach, które prowadzą rachunkowość na podstawie przepisów prawa bilansowego. Na system rachunkowości FE składają się:

- ogólne zasady organizacji i czynności kontroli związane z prowadzeniem rachunkowości,
- dokumentacja stanowiąca opis przyjętych zasad (polityki) rachunkowości i zasad prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- ujmowanie i wycena aktywów oraz ujmowanie i ustalanie kapitałów i zobowiązań,
- ustalanie wyniku finansowego,
- sporządzanie, badanie i ogłaszanie sprawozdań finansowych, raportów i informacji bieżących, które wymagane są przepisami prawa.

Zgodnie z przepisami art. 4 ust. 3 ustawy o rachunkowości oraz przepisami rozporządzeń o szczególnych zasadach rachunkowości FE należy:

- określić zasady (politykę) rachunkowości funduszu,
- prowadzić, na podstawie dowodów księgowych, księgi rachunkowe,
- okresowo przeprowadzać inwentaryzację rzeczywistego stanu aktywów, kapitałów i zobowiązań oraz dokonywać wyceny tych składników,
- ustalać wynik finansowy,
- ustalać wartość aktywów netto, wartość aktywów netto na jednostkę rozrachunkową w OFE, PFE, DFE oraz wartość aktywów netto na jednostkę uczestnictwa w SFIO.

Dokumentacja zasad (polityki) rachunkowości FE, zgodnie z przepisami prawa bilansowego, powinna zawierać: określenie roku obrotowego, zasady prowadzenia ksiąg ra-

chunkowych, metody wyceny składników bilansu oraz zasady ustalania wyniku finansowego oraz opis systemu ochrony danych finansowych. W przyjętej polityce rachunkowości należy zawrzeć co najmniej opis ujmowania w księgach rachunkowych operacji dotyczących funduszu, w tym związanych (Szczepankiewicz 2014a, 2015a, 2015b):

- ze zwiększeniem i zmniejszeniem kapitału FE,
- z prowadzeniem rachunku rezerwowego i rachunku premiowego w OFE, PFE i DFE,
- z wpłatami na rachunek części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego OFE, PFE i DFE,
- z kosztami pokrywanymi z aktywów FE,
- z ujęciem w księgach poszczególnych składników portfela inwestycyjnego,
- z metodami identyfikacji nabytych i sprzedanych składników portfela inwestycyjnego, a także z ujęciem w księgach prawa poboru, dywidend należnych, świadczeń dodatkowych związanych z emisją papierów wartościowych, zabezpieczeń (Garstecki 2011a, 2011b, 2012, 2014),
- z ujmowaniem i wyceną w księgach transakcji na papierach wartościowych,
- z ujmowaniem i wyceną należności i zobowiązań, środków pieniężnych, rozliczeń międzyokresowych kosztów i przychodów, aktywów w walutach obcych,
- z ujmowaniem różnic kursowych, przychodów i zysków oraz ustalaniem wyniku finansowego OFE, PFE i DFE oraz wyniku z operacji w SFIO.

Dokumentacja zawierająca opis zasad (polityki) rachunkowości FE powinna obejmować również:

- zakładowy plan kont FE,
- wykaz ksiąg rachunkowych (zbiorów danych) prowadzonych przy użyciu komputera,
- opis systemu informatycznego rachunkowości do obsługi rachunkowości FE,
- opis systemu ochrony zasobów rachunkowości, w szczególności jej zasobów informatycznych, przed nieuprawnionym dostępem i zniszczeniem komputerów, oprogramowania, baz danych, komputerowych ksiąg rachunkowych, sprawozdań w formie zapisu elektronicznego, rezerwowych kopii danych finansowych itp.

Art. 13, ust. 1 ustawy o rachunkowości wyznacza obligatoryjne elementy ksiąg rachunkowych funduszy. Podobnie jak w innych jednostkach, księgi rachunkowe FE stanowią zbiory zapisów księgowych, obrotów (sum zapisów) i sald w postaci: dziennika, księgi głównej, ksiąg pomocniczych, zestawienia obrotów i sald kont księgi głównej oraz ksiąg pomocniczych. Oba rozporządzenia w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy określają podstawowe zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych i dokumentacji o środkach zgromadzonych na rachunkach członków OFE, PFE i DFE oraz uczestników SFIO. Rozporządzenia te wymieniają również dodatkowe elementy ksiąg rachunkowych. W OFE, PFE i DFE są to: rejestr członków funduszu, zestawienia analityczne aktywów i zobowiązań oraz zestawienia analityczne rozliczeń międzyokresowych. Natomiast w SFIO jest to rejestr uczestników SFIO. Księgi rachunkowe FE prowadzi się w języku polskim oraz w walucie polskiej. Księgi rachunkowe muszą być prowadzone w taki sposób, aby było możliwe ustalenie wartości aktywów netto na każdy dzień wyceny oraz na dzień bilansowy. Za właściwe prowadzenie ksiąg rachunkowych oraz za rzetelność i prawidłowość sprawozdania finansowego FE odpowiadają towarzystwa, które nimi zarządzają.

2. Ogólne zasady sprawozdawczości finansowej w FE

Oba rozporządzenia w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy określają (Szczepankiewicz 2009, 2014a): układ i zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym; terminy sporządzenia i złożenia do ogłoszenia rocznego sprawozdania finansowego oraz termin zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie finansowe FE sporządza się w walucie polskiej i w języku polskim – jako sprawozdanie roczne i półroczne. Sporządza się je odrębnie od sprawozdania finansowego towarzystwa. Roczne sprawozdania OFE, PFE i DFE składają się z siedmiu elementów: wprowadzenia do sprawozdania finansowego; bilansu; zestawienia portfela inwestycyjnego; zestawienia zmian w aktywach netto; rachunku zysków i strat; zestawienia zmian w kapitale własnym; not objaśniających w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego. Do rocznego sprawozdania finansowego dołącza się ponadto: pisemną informację skierowaną do członków FE, w której opisuje się w zwięzły sposób wyniki działania FE w okresie sprawozdawczym oraz oświadczenie depozytariusza o zgodności danych zawartych w sprawozdaniu finansowym FE ze stanem faktycznym. Półroczne sprawozdanie finansowe OFE, PFE i DFE składa się tylko z: bilansu, zestawienia portfela inwestycyjnego, rachunku zysków i strat oraz zestawienia zmian w kapitale własnym funduszu.

W przypadku SFIO zarówno półroczne, jak i roczne sprawozdanie składa się z tych samych elementów, czyli: wprowadzenia do sprawozdania finansowego; zestawienia lokat funduszu; bilansu; rachunku wyniku z operacji; zestawienia zmian w aktywach netto oraz not objaśniających w informacji dodatkowej.

Wymienione elementy sprawozdania finansowego FE znacznie różnią się treścią i strukturą od sprawozdania towarzystw nimi zarządzających (szerzej: Szczepankiewicz 2012a; 2014b, 2015a, 2015b), a także innych instytucji finansowych (szerzej: Szczepankiewicz 2015c).

3. Specyfika zakładowego planu kont FE

Obecnie, wobec braku wzorcowego planu kont FE, zarządy towarzystw same muszą sobie radzić z opracowaniem dla FE zakładowego planu kont. Plan kont FE musi być tak skonstruowany, aby zapewniał prowadzenie ksiąg rachunkowych i sprawozdawczość zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości, ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (i odpowiednio ustawy o funduszach inwestycyjnych), a także rozporządzeń w sprawie szczególnych zasad rachunkowości i innymi przepisami, które dotyczą poszczególnych rodzajów FE. Podstawowymi elementami planu kont są: wykaz kont księgi głównej wraz z przyjętymi zasadami ujmowania na nich operacji księgowych, opis zasad tworzenia oraz prowadzenia kont analitycznych do określonych kont syntetycznych, a także komentarz, wyjaśniający treść i wzajemne powiązania zapisów księgowych dokonywanych na kontach syntetycznych, analitycznych i pozabilansowych.

Należy podkreślić, że treść i zakres informacyjny poszczególnych elementów sprawozdania finansowego FE wymaga odpowiedniego zakresu zakładowego planu kont. W celu zobrazowania zakresu informacji finansowych, które należy pozyskać z systemu rachunkowości FE przy sporządzaniu sprawozdania finansowego, w tabeli 1 zaprezentowano treść i układ bilansu oraz rachunku zysków i strat OFE, PFE i DFE. Natomiast w tabeli 2 zawarto strukturę zestawienia zmian w kapitale własnym i zestawienie zmian w aktywach netto OFE, PFE i DFE.

Tabela 1

Struktura bilansu oraz rachunku zysków i strat OFE, PFE i DFE

Bilans OFE, PFE i DFE	Rachunek zysków i strat OFE, PFE i DFE
I. Aktywa	I. Przychody operacyjne
1. Portfel inwestycyjny	1. Przychody portfela inwestycyjnego:
2. Środki pieniężne	a) dywidendy i udziały w zyskach
a) na rachunkach bieżących	b) odsetki, w tym:
b) na rachunku przeliczeniowym	– odsetki od dłużnych papierów wartościowych
c) na pozostałych rachunkach	– odsetki od depozytów bankowych i bankowych papierów wartościowych
3. Należności	– pozostałe
a) z tytułu zbytych składników portfela inwestycyjnego	c) odpis dyskonta od dłużnych papierów wartościowych nabytych poniżej wartości nominalnej
b) z tytułu dywidend	d) przychody z tytułu udzielonych pożyczek i kredytów
c) z tytułu pożyczek	e) przychody z tytułu udzielonych pożyczek w papierach wartościowych
d) z tytułu odsetek	f) pozostałe przychody portfela inwestycyjnego
e) od towarzystwa	
f) z tytułu wpłat na rachunek premiiowy	
g) pozostałe należności	
4. Rozliczenia międzyokresowe	2. Przychody ze środków pieniężnych na rachunkach bankowych
II. Zobowiązania, w tym:	3. Różnice kursowe dodatnie
1. Z tytułu nabytych składników portfela inwestycyjnego	4. Pozostałe przychody
2. Z tytułu pożyczek i kredytów	II. Koszty operacyjne
3. Wobec członków	1. Koszty zarządzania funduszem
4. Wobec towarzystwa	2. Koszty zasilenia rachunku premiiowego
5. Wobec depozytariusza	3. Koszty wynagrodzenia depozytariusza
6. Z tytułu nieprzeliczonych jednostek na rachunku rezerwowym	4. Koszty portfela inwestycyjnego, w tym:
7. Z tytułu nieprzeliczonych jednostek na rachunku premiiowym	a) amortyzacja premii od dłużnych papierów wartościowych nabytych powyżej wartości nominalnej
8. Pozostałe zobowiązania	b) pozostałe koszty inwestycyjne
9. Rozliczenia międzyokresowe	5. Koszty zaciągniętych pożyczek i kredytów
III. Aktywa netto (I–II)	6. Przychody z tytułu uzupełnienia aktywów funduszu środkami zgromadzonymi na rachunku premiiowym
IV. Kapitał funduszu	7. Różnice kursowe ujemne
V. Kapitał rezerwowy (wartość ujemna)	8. Koszty danin publicznych
VI. Kapitał premiiowy	9. Pozostałe koszty
VII. Zakumulowany nierozdysponowany wynik finansowy, w tym:	III. Wynik z inwestycji (I–II)
1. Zakumulowany nierozdysponowany wynik z inwestycji	IV. Zrealizowany i niezrealizowany zysk (strata), w tym:
2. Zakumulowany nierozdysponowany zrealizowany zysk (strata) z inwestycji	1. Zrealizowany zysk (strata) z inwestycji
3. Niezrealizowany zysk (strata) z wyceny inwestycji	2. Niezrealizowany zysk (strata) z wyceny inwestycji
4. Zakumulowane przychody z tytułu pokrycia niedoboru	V. Wynik z operacji (III+IV)
VIII. Kapitał i zakumulowany nierozdysponowany wynik finansowy (IV+V+VI+VII)	VI. Przychody z tytułu pokrycia niedoboru
	VII. Wynik finansowy (V+VI)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Załącznika do rozporządzenia z dnia 21 sierpnia 2014 r.

Tabela 2

Zestawienie zmian w kapitale własnym i zestawienie zmian w aktywach netto OFE, PFE i DFE

Zestawienie zmian w kapitale własnym	Zestawienie zmian w aktywach netto
I. Kapitały razem funduszu na początek okresu sprawozdawczego (BO)	A. Zmiana wartości aktywów netto
1. Kapitał funduszu na początek okresu sprawozdawczego (BO)	I. Wartość aktywów netto na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego
1.1. Zmiany w kapitale funduszu	II. Wynik finansowy w okresie sprawozdawczym (razem), w tym:
a) zwiększenia z tytułu:	1. Wynik z inwestycji
– wpłat członków	2. Zrealizowany zysk (strata) z inwestycji
– otrzymanych wpłat transferowych	3. Niezrealizowany zysk (strata) z wyceny inwestycji
– pokrycia szkody	4. Przychody z tytułu pokrycia niedoboru
– pozostałe	III. Zmiany w kapitale w okresie sprawozdawczym w tym:
b) zmniejszenia z tytułu:	1. Zwiększenia kapitału z tytułu wpłat przeliczonych na jednostki rozrachunkowe
– wypłat do towarzystwa	2. Zmniejszenia kapitału z tytułu umorzenia jednostek rozrachunkowych
– wypłat transferowych	
– wypłat osobom uprawnionym	
– zwrotu błędnie wpłaconych składek	
– pozostałe	
1.2. Kapitał funduszu na koniec okresu sprawozdawczego (BZ)	IV. Łączna zmiana wartości aktywów netto w okresie sprawozdawczym (II+III)
2. Kapitał rezerwy funduszu na początek okresu sprawozdawczego (BO)	V. Wartość aktywów netto na koniec okresu sprawozdawczego (I+IV)
2.1. Zmiany w kapitale rezerwowym	B. Zmiana liczby jednostek rozrachunkowych
a) zwiększenia z tytułu	I. Zmiana liczby jednostek rozrachunkowych w okresie sprawozdawczym, w tym:
– wpłat towarzystwa	1. Liczba wszystkich jednostek rozrachunkowych na początek okresu sprawozdawczego
– przeniesienia środków z rachunku premiowego	2. Liczba wszystkich jednostek rozrachunkowych na koniec okresu sprawozdawczego
b) zmniejszenia z tytułu	
– wypłat na rzecz towarzystwa	3. Liczba jednostek rozrachunkowych na rachunku rezerwowym na początek okresu sprawozdawczego
– pozostałe	4. Liczba jednostek rozrachunkowych na rachunku rezerwowym na koniec okresu sprawozdawczego
2.2. Kapitał rezerwy funduszu na koniec okresu sprawozdawczego (BZ)	5. Liczba jednostek rozrachunkowych na rachunku premiowym na początek okresu sprawozdawczego
3. Kapitał premiowy funduszu na początek okresu sprawozdawczego (BO)	6. Liczba jednostek rozrachunkowych na rachunku premiowym na koniec okresu sprawozdawczego
3.1. Zmiany w kapitale premiowym	II. Zmiana wartości aktywów netto na jednostkę rozrachunkową
a) zwiększenia z tytułu	
– wpłat towarzystwa	1. Wartość aktywów netto na jednostkę rozrachunkową na początek okresu sprawozdawczego
b) zmniejszenia z tytułu	2. Wartość aktywów netto na jednostkę rozrachunkową na koniec okresu sprawozdawczego
– zasilenia rachunku rezerwowego	3. Procentowa zmiana wartości aktywów netto na jednostkę rozrachunkową w okresie sprawozdawczym
– zasilenia funduszu	4. Minimalna wartość aktywów netto na jednostkę rozrachunkową w okresie sprawozdawczym
– pozostałe	5. Maksymalna wartość aktywów netto na jednostkę rozrachunkową w okresie sprawozdawczym
3.2. Kapitał premiowy funduszu na koniec okresu sprawozdawczego (BZ)	6. Wartość aktywów netto na jednostkę rozrachunkową na ostatni dzień wyceny w okresie sprawozdawczym
4. Wynik finansowy	
II. Kapitały razem w dyspozycji funduszu na koniec okresu sprawozdawczego (BZ)	

Źródło: Na podstawie Załącznika do rozporządzenia z dnia 21 sierpnia 2014 r.

Na podstawie przeprowadzonych badań dokumentów źródłowych z wybranych towarzystw należy stwierdzić, że plany kont FE znacznie różnią się od planów kont tych towarzystw (Szczepankiewicz 2014b; 2015b, 2015d), a także innych instytucji finansowych (Kiedrowska 2012, Szczepankiewicz 2014c, 2015c) i pozostałych jednostek gospodarczych (Kowalczyk, Szczepankiewicz 2011, 2015). W praktyce zakładowe plany kont analizowanych FE zawierają kilka zespołów kont syntetycznych, które grupują konta bilansowe lub wynikowe w taki sposób, aby odzwierciedlały podobną treść ekonomiczną operacji gospodarczych.

Przeprowadzone badania potwierdziły, że we wszystkich zespołach kont badanych FE występują konta, które są charakterystyczne wyłącznie dla FE. Wynikają one z przepisów szczegółowych, potrzeb informacyjnych członków OFE, PFE i DFE, bądź uczestników SFIO oraz potrzeb zarządczych towarzystw, które nimi zarządzają. Nie występują one w innych instytucjach finansowych lub występują w nich bardzo rzadko.

Ze względu na specyfikę prowadzonej działalności zakładowy plan kont FE powinien zawierać co najmniej następujące grupy kont syntetycznych: portfel inwestycyjny (lokaty); środki pieniężne; rozrachunki; koszty; przychody; międzyokresowe rozliczenia kosztów i przychodów; kapitały funduszu i wynik finansowy oraz konta pozabilansowe.

W praktyce do wielu kont syntetycznych są tworzone konta analityczne. Do konta syntetycznego portfel inwestycyjny OFE, PFE i DFE bądź lokaty SFIO tworzy się drugi poziom odrębnych kont syntetycznych obejmujący konto „Lokaty krajowe” oraz konto „Lokaty zagraniczne”. Zakres kont analitycznych wyznacza treść elementów sprawozdania finansowego, takich jak: zestawienie portfela inwestycyjnego dla OFE, PFE i DFE, zestawienie lokat dla SFIO; zestawienie zmian w aktywach netto oraz noty objaśniające w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego. Z tego względu w OFE, PFE i DFE dla lokat krajowych² oraz lokat zagranicznych³ prowadzi się zazwyczaj konta analityczne,

² Są to następujące konta analityczne służące do ewidencji: bonów skarbowych; obligacji skarbowych; pożyczek lub kredytów dla Skarbu Państwa (SP); bonów pieniężnych Narodowego Banku Polskiego (NBP); obligacji NBP; pożyczek lub kredytu dla NBP; papierów wartościowych gwarantowanych lub poręczanych przez SP; depozytów, pożyczek lub kredytów gwarantowanych lub poręczanych przez SP; papierów wartościowych gwarantowanych lub poręczanych przez NBP; depozytów, pożyczek lub kredytów gwarantowanych lub poręczanych przez NBP; depozytów w bankach krajowych; papierów wartościowych emitowanych przez banki krajowe; listów zastawnych; papierów wartościowych emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego; zabezpieczonych całkowicie zdematerializowanych papierów wartościowych; zabezpieczonych całkowicie innych niż zdematerializowane papiery wartościowe; niezabezpieczonych dłużnych papierów wartościowych inne niż zdematerializowane, a emitowanych przez spółki publiczne; pożyczek dla spółek publicznych; akcji spółek notowanych na rynku oficjalnych notowań giełdy papierów wartościowych (GPW); akcji spółek notowanych na pozostałych rynkach giełdowych GPW; praw do akcji notowanych na GPW; praw poboru notowanych na GPW; akcji spółek notowanych na Centralnej Tabeli Ofert (CETO); praw do akcji notowanych na CETO; praw poboru notowanych na CETO; zdematerializowanych akcji spółek notowanych na alternatywnych systemach obrotu; zdematerializowanych praw do akcji notowanych na alternatywnych systemach obrotu; zdematerializowanych praw poboru notowanych na alternatywnych systemach obrotu; zdematerializowanych akcjach nienotowanych na żadnym z rynków; zdematerializowanych praw do akcji oraz zdematerializowanych praw poboru nienotowanych na żadnym z rynków; akcji narodowych funduszy inwestycyjnych; certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez fundusze inwestycyjne zamknięte; dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez spółki notowane na rynkach regulowanych innych krajów; jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych; jednostek uczestnictwa SFIO; innych krajowych instrumentów finansowych.

³ Dla lokat zagranicznych prowadzi się natomiast takie konta analityczne jak: papierów wartościowych emitowanych przez rządy innych krajów; papierów emitowanych przez banki centralne innych krajów; papierów emitowanych przez Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Europejski Bank Inwestycyjny, Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju; depozytów w bankach zagranicznych; papierów emitowanych przez banki zagraniczne; dłużnych papierów emitowanych przez zagraniczne jednostki samorządowe; akcji spółek notowanych na giełdach państw

które są uzasadnione treścią załącznika do rozporządzenia w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy emerytalnych.

W zależności od potrzeb FE można utworzyć więcej poziomów kont analitycznych. Dla wielu kont lokat tworzy się także kolejny poziom kont analitycznych, jak na przykład: papiery wartościowe według cen nabycia, z dalszym podziałem analitycznym dla poszczególnych instrumentów finansowych; amortyzacja premii; odpis dyskonta oraz odchylenia od kosztów nabycia papierów wartościowych.

Wśród rozrachunków FE wyodrębnia się konta należności i zobowiązań. Należności FE powinny obejmować kilka grup kont syntetycznych, które również wymagają prowadzenia kont analitycznych. Przykładowo konta syntetyczne dla tej grupy rozrachunków FE dotyczą co najmniej należności: z tytułu dywidend, pożyczek i odsetek; z tytułu zbytych składników portfela inwestycyjnego funduszu; od towarzystwa, które funduszem zarządza; z tytułu wpłat na rachunek premii; pozostałych należności. Natomiast konta zobowiązań FE, z szeroko rozbudowaną analityką, tworzy się np. dla zobowiązań: z tytułu nabytych składników portfela inwestycyjnego; z tytułu otrzymanych pożyczek; z tytułu otrzymanych kredytów; z tytułu nieprzeliczonych jednostek na rachunku premiovym; zobowiązań z tytułu nieprzeliczonych jednostek na rachunku rezerwowym; z tytułu nieprzeliczonych jednostek na rachunku części dodatkowej funduszu gwarancyjnego; wobec członków lub uczestników FE; wobec towarzystwa, które zarządza FE; wobec depozytariusza obsługującego FE; rozliczenia międzyokresowe FE oraz pozostałe zobowiązania.

Zdaniem autorki, struktura wzorcowego planu kont FE może mieć następującą postać:

- zespół kont „0” (lokaty długoterminowe),
- zespół kont „1” (środki pieniężne, lokaty krótkoterminowe, kredyty i pożyczki),
- zespół kont „2” (należności i zobowiązania),
- zespół kont „4” (koszty w układzie rodzajowym funduszu),
- zespół kont „5” (koszty układu funkcjonalnego),
- zespół kont „6” (rozliczenia międzyokresowe czynne i bierne),
- zespół kont „7” (przychody funduszu),
- zespół kont „8” (kapitały i wyniki funduszu),
- zespół kont „9” (konta pozabilansowe i techniczne).

Należy podkreślić, że FE w praktyce dotychczas nie prowadziły zespołu „3” oraz „5” kont rozumianego w tradycyjnym znaczeniu, uzasadniając to tym, że nie dokonują one obrotu materiałami i towarami (zespół „3”) oraz nie ujmują kosztów w układzie funkcjonalnym i nie sporządzają rachunku zysków i strat w wariantcie kalkulacyjnym (zespół „5”). Ponadto w wyniku przeprowadzonych badań należy stwierdzić, że:

1. Zespół „0” obejmuje wyłącznie konta długoterminowych lokat krajowych i zagranicznych oraz konta związane z obsługą lokat, przy czym niektóre FE nie posiadają zespołu „0”, natomiast konta lokat zawarły wyłącznie w zespole „1”.
2. Zespół „1” to konta, takie jak: rachunek bieżący, inne aktywa pieniężne, kredyty bankowe, lokaty krajowe i zagraniczne oraz rachunki do obsługi środków zasilających poszczególne kapitały (fundusze).

3. Zespół „2” to konta do ewidencji rozrachunków: z podmiotami obsługującymi FE, członkami OFE, PFE i DFE/uczestnikami SFIO i z tytułu zakupu i sprzedaży lokat;
4. Zespół „4” obejmuje konta do ewidencji kosztów operacyjnych i finansowych FE.
5. Zespół „6” FE jest ograniczony do kont, które służą do rozliczeń międzyokresowych.
6. Zespół „7” to konta do ewidencji przychodów operacyjnych i finansowych FE.
7. Zespół „8” obejmuje konta do ewidencji kapitałów, wyniku finansowego i zakumulowanym wyniku z inwestycji oraz dla OFE, PFE i DFE i konto rozliczenia niedoboru przez PTE dla OFE i PFE.

W tabeli 3 zaprezentowano autorski skrócony wykaz bilansowych kont syntetycznych, które uwzględniają uwarunkowania działalności FE oraz ich potrzeby informacyjne. Zaproponowana struktura wzorcowego planu kont wynika z przeprowadzonej analizy materiałów źródłowych.

Tabela 3

Przykładowy wykaz nazw kont syntetycznych funduszu emerytalnego

Zespół kont „0” – Lokaty długoterminowe	
010	Lokaty krajowe
012	Lokaty zagraniczne
015	Przedpłaty – zakupy akcji, obligacji, inne
Zespół kont „1” – Środki pieniężne, lokaty krótkoterminowe, kredyty oraz pożyczki	
101	Rachunek przeliczeniowy
102	Rachunek inwestycyjny
103	Rachunek premiowy
104	Rachunek rezerwowy
105	Rachunek części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego na pokrycie niedoborów
110	Depozyty na rachunkach
115	Rachunki walutowe
120	Lokaty krajowe
122	Lokaty zagraniczne
125	Przedpłaty – zakupy akcji, obligacji, inne
140	Kredyty i pożyczki
Zespół kont „2” – Rozrachunki funduszu (należności, zobowiązania)	
200	Należności z tytułu sprzedaży składników lokat PLN i w walutach obcych
201	Zobowiązania – zakup składników lokat PLN i w walutach
210	Należności z tytułu wpłat na rachunek premiowy
211	Zobowiązania z tytułu nieprzeliczonych jednostek na rachunku premiowym
220	Rozrachunki z członkami funduszu
225	Rozrachunki z tytułu podatków od osób fizycznych
240	Rozrachunki z depozytariuszem
250	Rozrachunki z powszechnym towarzystwem emerytalnym
260	Rozrachunki z agentami
270	Pozostałe rozrachunki
Zespół kont „4” – Koszty funduszu	
401	Amortyzacja premii
402	Koszty portfela inwestycyjnego
403	Koszty wynagrodzenia za zarządzanie funduszem
404	Koszty zasilenia rachunku premiowego
405	Koszty wynagrodzenia depozytariusza
406	Koszty z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów
409	Koszty pozostałe funduszu

410	Ujemne różnice kursowe
420	Koszty opłat za zezwolenia oraz opłaty rejestracyjne
Zespół kont „5” – Koszty w układzie funkcjonalnym funduszu	
501	Koszty działalności operacyjnej
502	Koszty sprzedaży
503	Koszty zarządu
Zespół kont „6” – Międzyokresowe rozliczenia kosztów i przychodów funduszu	
601	Rozliczenia międzyokresowe czynne
602	Rozliczenia międzyokresowe bierne
Zespół kont „7” – Przychody funduszu	
701	Przychody z portfela inwestycyjnego
702	Przychody z tytułu uzupełnienia aktywów środkami zgromadzonymi na rachunku premiowym
715	Przychody – odsetki
750	Przychody – dywidendy
755	Dodatnie różnice kursowe
760	Pozostałe przychody funduszu
Zespół kont „8” – Kapitały funduszu oraz wynik finansowy	
801	Kapitał funduszu
805	Kapitał rezerwowy
810	Kapitał premiowy
820	Kapitał części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego
860	Wynik finansowy
880	Niezrealizowany zysk (strata) z wyceny inwestycji
885	Zakumulowany nierozdysponowany wynik z inwestycji
890	Zakumulowany nierozdysponowany zrealizowany zysk (strata) z inwestycji
895	Zakumulowane przychody z tytułu pokrycia niedoboru

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z przepisami dotyczącymi rachunkowości poszczególnych FE plan kont powinien zawierać konta analityczne środków zgromadzonych przez jego członków/uczestników i konta analityczne kapitału rezerwowego. System rachunkowości FE powinien również umożliwiać: ewidencję wszystkich operacji na poszczególnych kontach członków/uczestników FE, generować wyciągi z rachunku członków/uczestników FE oraz umożliwiać przeliczanie wielkości aktywów na liczbę jednostek rozrachunkowych OFE, PFE i DFE bądź aktywów na liczbę jednostek uczestnictwa SFIO.

W zakładowym planie kont FE należy również zaplanować konieczne konta pozabilansowe oraz konta techniczne (konta przeciwstawne), na których księguje się operacje pozabilansowe lub kwoty do przeniesienia obrotów i sald kont z migracji danych, na przykład między wersjami lub nowymi systemami informatycznymi do obsługi rachunkowości FE.

Uwagi końcowe

System rachunkowości FE obejmuje wiele specyficznych operacji gospodarczych, które nie występują w innych jednostkach, a których skutki są ujawnione w obligatoryjnych sprawozdaniach finansowych i innych raportach okresowych, które te instytucje sporządzają. Zakładowy plan kont FE powinien być tak skonstruowany, aby pozwalał ewidencjonować wszystkie zaistniałe operacje księgowe na odpowiednich kontach syntetycznych i kontach analitycznych. Bilansowe konta syntetyczne i konta analityczne do nich utworzone powinny służyć do ewidencji posiadanych lokat, zobowiązań i kapitałów funduszu. Plan kont powinien zawierać także konta, służące do rejestrowania wynikowych operacji księgowych,

powodujących nie tylko typowe, ale i specyficzne przychody i koszty FE. W wykazie kont funduszu powinny być uwzględnione również konta zespołu „5” dla celów zarządzania kosztami wykazywanymi w układzie funkcjonalnym oraz konta pozabilansowe i techniczne.

Niewątpliwie, zmiany prawne z 2014 r., które wprowadzono w stosunku do działalności OFE spowodowały, że ich sposób strategii lokacyjnych stały się bardziej podobne do pozostałych dobrowolnych FE. Konstrukcja zakładowych planów kont FE bezpośrednio wpływa na jakość sprawozdań finansowych i zakres pozostałych informacji uzyskiwanych z systemu rachunkowości, które są wymagane przepisami szczegółowymi i prezentowane są w raportach okresowych lub bieżących, dostarczanych do KNF (Szczepankiewicz 2013; Garstka 2012). Przedstawiona w artykule propozycja struktury kont syntetycznych do opracowania wzorcowego planu kont FE stanowi wyważony wynik analizy planów kont pozyskanych z wybranych towarzystw zarządzających FE. Zdaniem autorki, w przyszłości należałoby również rozważyć dostosowanie planu kont do pojawiających się w literaturze koncepcji sprawozdania z posiadanych instrumentów finansowych w instytucjach finansowych (Garstecki 2014).

Literatura

- Garstecki D. (2011a), *Problem wyceny i ewidencji instrumentów pochodnych w warunkach zmienności rynków finansowych*, Zeszyty Naukowe nr 191, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Poznań.
- Garstecki D. (2011b), *Wycena i ewidencja księgowo opcji finansowych w: Problemy sporządzania i badania sprawozdań finansowych w aktualnych uwarunkowaniach gospodarczych*, Materiały na konferencję, VII Ogólnopolska Konferencja Zawodowa, KIBR, Katedra Rachunkowości Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- Garstecki D. (2012), *Metody pomiaru efektywności zabezpieczenia w rachunkowości*, w: *Za i przeciw wartości godziwej*, red. H. Buk, A. Kostur, „Studia Ekonomiczne”, Zeszyty Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, nr 126, Katowice.
- Garstecki D. (2014), *Koncepcja „Sprawozdania z instrumentów finansowych” (SFI) jako narzędzia ochrony interesu publicznego*, w: *Współczesne wyzwania w obszarze sprawozdawczości finansowej*, red. P. Mućko, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 832, „Finanse, Rynki finansowe, Ubezpieczenia” nr 71, Szczecin.
- Garstecki D., Kamela-Sowińska A. (2014), *Rachunkowość instrumentów finansowych*, Materiały Dydaktyczne nr 282, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- Garstka M. (2012), *Zarządzanie kosztami a jakość sprawozdania finansowego w świetle wymogów ustawy o rachunkowości*, w: *Zarządzanie kosztami przedsiębiorstwa w warunkach globalizacji*, red. J. Chluska, Wyd. Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa.
- Kamela-Sowińska A. (2014), *Rynek finansowy i jego cechy*, w: Garstecki D., Kamela-Sowińska A., *Rachunkowość instrumentów finansowych*, Materiały Dydaktyczne, nr 282, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- Kiedrowska M. (2012), *Rachunkowość ubezpieczeniowa*, w: *Rachunkowość instytucji finansowych i jednostek budżetowych*, red. W. Gabrusewicz, Wydawnictwo Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa.
- Kowalczyk M., Szczepankiewicz E. (2011), *Konto księgowe jako podstawa ewidencji operacji gospodarczych w rachunkowości jednostki gospodarczej*, w: *Podstawy rachunkowości*, red. W. Gabrusewicz, J. Samelak, Wyd. UE w Poznaniu, Poznań.
- Kowalczyk M., Szczepankiewicz E. (2015), *Konto księgowe jako podstawowe urządzenie ewidencjonowania operacji gospodarczych*, w: *Podstawy rachunkowości w teorii i praktyce*, red. A. Kamela-Sowińska, Wyd. UE w Poznaniu, Poznań.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2006 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia maksymalnej części aktywów otwartego funduszu emerytalnego, jaka może zostać ulokowana w poszczególnych kategoriach lokat, oraz dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne, DzU nr 13, poz. 91, z późn. zm.

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2006 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad wyceny aktywów i zobowiązań funduszy emerytalnych, DzU nr 17, poz. 131.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 marca 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad wyceny aktywów i zobowiązań funduszy emerytalnych, DzU nr 51, poz. 493.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy emerytalnych, DzU nr 248, poz. 1847.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 21 sierpnia 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy emerytalnych, DzU poz. 1209.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 marca 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia rejestru członków funduszu emerytalnego, szczegółowego zakresu informacji, które powinny być zawarte w rejestrze, oraz zasad sporządzania i przechowywania kopii danych zawartych w rejestrze na wypadek jego utraty, DzU nr 55, poz. 451, z późn. zm.
- Szczepankiewicz E.I. (2009), *Sprawozdanie finansowe funduszu emerytalnego jako przedmiot badania biegłego rewidenta*, w: *Rachunkowość w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi*, red. T. Kiziukiewicz, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 542, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 18, Szczecin.
- Szczepankiewicz E.I. (2012a), *Rachunkowość otwartych funduszy emerytalnych*, w: *Rachunkowość instytucji finansowych i jednostek budżetowych*, red. W. Gabrusewicz, SKwP, Warszawa.
- Szczepankiewicz E.I. (2012b), *Rachunkowość funduszy inwestycyjnych*, w: *Rachunkowość instytucji finansowych i jednostek budżetowych*, red. W. Gabrusewicz, SKwP, Warszawa.
- Szczepankiewicz E.I. (2013), *Wpływ jakości konstrukcji zakładowego planu kont na jakość sprawozdawczości w instytucji zbiorowego inwestowania*, w: *Problemy zapewnienia jakości sprawozdawczości i audytu w jednostkach gospodarczych*, red. E.I. Szczepankiewicz, Zeszyty Naukowe nr 2 (10), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlu i Rachunkowości, Poznań.
- Szczepankiewicz E.I. (2014a), *Zasady rachunkowości, sprawozdawczości i rewizji finansowej w funduszach inwestycyjnych*, CeDeWu, Warszawa.
- Szczepankiewicz E.I. (2014b), *Zasady rachunkowości, kontrola wewnętrzna i audyt w towarzystwach funduszach inwestycyjnych*, CeDeWu, Warszawa.
- Szczepankiewicz E.I. (2014c), *Zakładowy plan kont jako narzędzie realizacji zasad (polityki) rachunkowości funduszu inwestycyjnego*, „Studia Oeconomica Posnaniensia” vol. 2, no. 5 (66), Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- Szczepankiewicz E.I. (2015a), *Rachunkowość funduszy inwestycyjnych oraz towarzystw nimi zarządzających w przykładach i zadaniach*, Materiały Dydaktyczne nr 291, Wyd. UE w Poznaniu, Poznań.
- Szczepankiewicz E.I. (2015b), *Rachunkowość OFE oraz towarzystw nimi zarządzających w przykładach i zadaniach*, Materiały Dydaktyczne nr 295, Wyd. UE w Poznaniu, Poznań.
- Szczepankiewicz E.I. (red.), (2015c), *Rachunkowość banków w przykładach i zadaniach*, Materiały Dydaktyczne nr 296, Wyd. UE w Poznaniu, Poznań.
- Szczepankiewicz E.I. (2015d), *Propozycja wzorcowego planu kont Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych*, w: *Rachunkowość Warta Poznania*, red. M. Remlein, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Poznań.
- Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, DzU 2010, nr 34, poz. 189, nr 127, poz. 858, nr 182, poz. 1228, z 2011 nr 75, poz. 398 ze zm.
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontaktach emerytalnych oraz indywidualnych kontaktach zabezpieczenia emerytalnego, DzU nr 116, poz. 1205, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych, t.j. DzU 2014, poz. 157.
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, t.j. DzU 2013, poz. 330, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym, DzU nr 77, poz. 649.
- Zakładowy Plan Kont Funduszu Emerytur Pomostowych* (2010), Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Warszawa.
- Zakładowy Plan Kont Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (2009), Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Warszawa.

THE PROPOSAL OF STANDARD CHART OF ACCOUNTS FOR PENSION FUNDS

Abstract: *Purpose* – the purpose of this study is to the accounting principles of the pension fund. *Design/Methodology/Approach* – the used research methods: studying literature and regulations, critical analysis of internal documentation in the audited funds. *Findings* – this article discusses the principles of construction as well as the structure and the scope of a chart of accounts for pension funds, which is the primary tool for implementing the accounting principles of the fund. *Originality/Value* – based on an analysis of the available literature, the legal regulations as well as internal materials from pensions funds, the article proposed a standard chart of accounts for pension fund.

Keywords: pension funds, chart of accounts, accounting principles, OFE, DFE, PFE, PPE, IKE, IKZE

Cytowanie

Szczepankiewicz E.I. (2015), *Propozycja wzorcowego planu kont funduszy emerytalnych*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 873, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 77, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 197–210; www.wneiz.pl/frfu.